

Dette ændrer ikke ved straffesagernes egnethed til at tilsløre klassekonflikten gennem den formelle juridiske sagsbehandling, tværtimod. Og *at* pvt i stigende grad anvendes imod arbejderklassen, i alle tilfælde, hvor denne træder i direkte konfrontation med kapitalens profitinteresser. – Pvt må derfor forventes præciseret og skærpet i den kommende tid.

LITTERATUROMTALE

Kvindens erhvervsmæssige ligestilling i DDR

Omtale af afsnit i Ruth Niensens og Jytte Thorbeks bog »Ligestillingslovgivning« og samme forfatteres artikel i »DDR, det andet Tyskland«

I det følgende vil jeg i korthed omtale, hvordan man i DDR har søgt at løse problemerne angående kvindernes reelle ligestilling.

Mit udgangspunkt for at skrive artiklen er afsnittet om DDR i Ruth Niensens og Jytte Thorbeks bog, Ligestillingslovgivning, Juristforbundets forlag, København 1976, og de samme forfatteres artikel i bogen, DDR det andet Tyskland, Sydjysk universitetsforlag, Esbjerg 1977. Den sidstnævnte bog indeholder en samling af artikler, der foruden den nævnte omhandler andre af de retlige og politiske forhold i DDR. Bogen er i øvrigt et led i det Øst-Vest projekt, der påbegyndtes på universitetet i 1972.

Ligestilling betragtes i DDR som en samfundsopgave, og ikke bare som et mål for den enkelte kvinde eller grupper af kvinder. Det politiske system i DDR er anderledes end vores, hvilket også medfører et andet slags retssystem med en anden funktion og opbygning end vores. Dette er af største betydning for ligestillingen. Systemet medfører bl. a., at kvinden har ret og pligt til arbejde. Denne pligt kan dog opfyldes ved arbejde i hjemmet. Kvinderne i DDR er altså skånet for de store indslusningsvanskeligheder på arbejdsmarkedet, som vi kender fra Danmark, samt for arbejdsløshedsproblemet. I DDR sigter man mod, at kvinderne opnår en reel ligestilling i modsætning til en formel, hvilket er ensbetydende med, at man stræber mod at give kvinderne de samme muligheder som mænd til at få uddannelse, arbejde, avancement m. v.

Dette ligestillingsprincip er fastslået i art. 20 i DDR's forfatning. For at nærme sig en reel ligestilling har det været nødvendigt, på en række områder, at lovgive specielt for kvinder. Jeg vil i det følgende nævne, hvad der fra statens side er gjort for at skabe reel ligestilling på arbejdsmarkedet.

Uddannelse

Som det første skal nævnes, at enhver virksomhedsleder har pligt til at fremme kvindens placering i produktionsprocessen. Dette krav til virksomhedslederen medfører, at denne har pligt til at opstille en plan for, hvorledes man i virksomheden vil arbejde for at kvalificere kvinderne. Planen udarbejdes i fællesskab af virksomhedsledelsen og fagforeningslederen, og skal indeholde oplysninger om 1) hvordan man motiverer kvinderne til at uddanne sig, 2) hvordan virksomheden vil uddanne kvinderne og 3) hvordan man med deres nye kvalifikationer vil indpasse dem i højere stillinger.

Foruden denne fællesplan for hele virksomheden indgås der en kvalificeringsaftale mellem virksomheden og den enkelte kvinde, som skal uddannes. Sådanne aftaler fastlægger, hvilke rettigheder og pligter kvinden og virksomheden har i forhold til hinanden. Den kan bl. a. indeholde bestemmelser om, hvor langvarig uddannelsen skal være, hvorvidt der skal ske reduktion i arbejdstiden som følge af uddannelsen, hvad der sker med uddannelsesforløbet, hvis hun bliver gravid eller hendes børn bliver syge.

Jobbet

På enhver virksomhed skal der være et kvindeudvalg, der skal bestå og vælges af de kvindelige medlemmer af fagforeningen. Kvindeudvalgene kan overfor virksomhedens ledelse eller fagforeningen fremsætte forslag, der kan forbedre kvindernes arbejdsvilkår. Endvidere medvirker kvindeudvalget ved udarbejdelsen af kvindekvalificeringsplanen, og senere har udvalget en kontrollerende funktion, når planen skal føres ud i livet.

Den normale arbejdstid i DDR er på 43½ time pr. uge, hvis en kvinde er heltidsbeskæftiget og har flere børn, nedsættes hendes arbejdstid dog til 40 timer pr. uge, uden at der sker lønreduktion. Fuldtidsbeskæftigede kvinder har endvidere en månedlig betalt fridag, den kaldes »husarbejdsdag«. Kvinderne i DDR har, som jeg skrev i begyndelsen, ret til at få arbejde, denne ret omfatter kun et fuldtidsjob. Hvis kvinden ønsker et deltidsarbejde pga. for stor arbejdsbyrde i husholdningen, kan det lade sig gøre, hvis det passer ind i virksomhedens drift. Fra virksomhedens side søger man i så vidt muligt omfang at gøre deltidsbeskæftigelsen tidsbegrænset.

Med hensyn til ferie har enhver, der har arbejde, krav på mindst 3 ugers ferie om året. Fuldtidsbeskæftigede kvinder med børn har dog ret til længere ferie, alt afhængig af hvor mange mindreårige børn de har.

I arbejderbeskyttelseslovgivningen i DDR findes en række regler, som udelukkende vedrører kvinder, endvidere er gravide kvinder omfattet af en lovgivning, der i endnu højere grad beskytter dem.

Til visse job er det forbudt at anvende kvindelig arbejdskraft, især hvor det drejer sig om tungt og sundhedsfarligt arbejde. For alle kvinder gælder, at de kan nægte at tage overarbejde, hvis de har børn under 16 år, eller de i hjemmet har et familiemedlem, der kræver pleje.

Hvad angår de gravide og ammende kvinder, er der et egentligt forbud mod nat- og overarbejde. Endvidere må de ikke beskæftiges med arbejde, der kan være farligt for dem selv og barnet; det er virksomhedslægen eller en svangerskabslæge, der skønner, hvornår dette er tilfældet. En kvinde har i DDR ret til 26 ugers barselsorlov med fuld løn og har endvidere ret til at forlænge sin orlov, til barnet er fyldt et år, hvis hun selv betaler det. Kvinden kan ikke fyres p.g.a. graviditet og vender altså tilbage til sit job efter endt barselsorlov.

Kommentar

Jeg har ovenfor kun omtalt nogle af de regler, der i DDR er gennemført for at skabe en reel ligestilling. Det skal understreges, at der er tale om et udpluk blandt de, der har relation til kvinders arbejde udenfor hjemmet.

I flere af de regler, jeg har omtalt, afspejler det sig klart, at kvinden stadig har hovedansvaret for familien, den kortere arbejdstid, den længere ferie, og ikke mindst den månedlige fridag. Disse regler skal nok ses som udtryk for en erkendelse af, at det faktisk er kvinden, der laver arbejdet i hjemmet, og det derfor vil være urimeligt, om hun ikke skulle have kompensation for dette. Jeg synes, det er en kortsigtet løsning, der tilmed ikke sikrer kvinderne, at de opnår en reel ligestilling, idet de fastholdes i hjemmene. Dette viser sig også i de politiske organer, hvor der er en meget ringe kvindelig repræsentation. En måde at ændre denne situation på, er f. eks. at give en generel arbejdstidsnedsættelse til begge køn, således at ansvaret for hjemmet kunne blive mere ligeligt fordelt.

Som retstilstanden er idag i DDR, ser det ud til, at man vil knytte kvinderne til arbejdsmarkedet, men at man samtidig vil fastholde dem som hovedansvarlige for hjemmet.

Dorthe Christensen